

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите — Бъдещето на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“

COM(2011) 613 final

(2012/С 181/10)

Докладчик: г-н VAN IERSEL

На 6 октомври 2011 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите — Бъдещето на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“

COM(2011) 613 final.

Специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 7 март 2012 г.

На 479-ата си пленарна сесия, проведена на 28 и 29 март 2012 г. (заседание от 28 март), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 139 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 9 гласа „въздържал се“.

1. Заключение

1.1 ЕИСК е съгласен, че настоящата криза задължава държавите членки и ЕС да подхождат много внимателно към преразходите. На този фон Комитетът разбира напълно нежеланието на Съвета да увеличи възможностите в рамките на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (EUSF).

1.2 Независимо от това, ЕИСК би желал да отбележи новите разпоредби в ДФЕС, по-специално в членове 4, 174 и 222, които подчертават споделена отговорност на ЕС и държавите членки за посрещане на природни и терористични „бедствия“ във всички части на ЕС. Тези разпоредби показват, че при твърде специални обстоятелства ЕС се счита не само за общност на социално-икономически интереси, но и общност с обща съдба. Между другото, това беше и водещият аргумент при създаването на EUSF през 2002 г., когато в няколко държави членки реките причиниха огромни наводнения.

1.3 ЕИСК изразява твърдото убеждение, че търсенето на области за интегрирано сближаване сочи наличието на обща съдба, която се споделя от всички граждани на ЕС и за която те носят отговорност. Предвид резултата от продължителните обсъждания в Съвета, ЕИСК отбелязва с разочарование, че понастоящем този дух липсва. Силният акцент, поставен от Съвета върху „субсидиарността“ по време на обсъжданията, отразява подобно настроение.

1.4 ЕИСК е съгласен с всички практически корекции, които Комисията предлага в регламента за EUSF, за да осигури по-делово функциониране на фонда, така че то да бъде по-малко бюрократично и да отнема по-малко време на получателите.

1.5 ЕИСК подчертава по-специално факта, че е желателно да се повиши видимото присъствие на съвместния ангажимент на ЕС, когато ЕС предоставя финансова помощ в случай на бедствие. Понастоящем процедурите са чисто административни. Плащанията от ЕС често се извършват месеци след настъпването на бедствието, което подчертава техническото и дори анонимно естество на процедурата. За момента резултатът е противоположен на изразяването на обща съпричастност, върху която ЕИСК би желал да се поставя по-силен акцент.

1.6 ЕИСК предлага да се разгледа предложението за включване на финансирането на EUSF пряко в бюджета на Европейския съюз, като практически начин за ускоряване на плащанията и за осигуряване на много по-голямо видимо присъствие на неговите дейности.

2. Въведение

2.1 Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (EUSF) беше създаден през 2002 г. като инструмент на ЕС за реакция на големи природни бедствия. Тогава ЕИСК подкрепи напълно създаването на фонда⁽¹⁾.

2.2 В първоначалния регламент беше предвидено към края на 2006 г. да се извърши преглед на неговото действие. За тази цел през 2005 г. Комисията извърши първия преглед на EUSF. През 2005 г. ЕИСК се произнесе по последвалото от този преглед

⁽¹⁾ Становище на ЕИСК относно „Предложение за регламент на Съвета за създаване на Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“, ОВ С 61/30, 14.3.2003 г., стр. 187.

предложение на Комисията ⁽²⁾. ЕИСК направи няколко предложения, по-специално за разширяване на обхвата на фонда, така че да обхване и сушилите, за намаляване на праговете за намеса и за предоставяне на по-големи дискреционни правомощия на Комисията.

2.3 В крайна сметка Съветът отхвърли предложените от Комисията промени, които бяха приветствани от Европейския парламент (ЕП). Те се основаваха на практическия опит при прилагането на регламента, като разширяването на обхвата на фонда отвъд природните бедствия, по-добра насоченост и прозрачност на критериите за прилагане и коригиране на бюрократичните и времеемки процедури, които вредят на времето за реакция и на видимото присъствие.

2.4 През 2011 г. Комисията реши да представи съобщение относно бъдещето на EUSF, с цел да поднови общата дискусия по отношение на фонда. Настоящото становище на ЕИСК е изготвено по повод на това съобщение.

2.5 По отношение на времеемката бюрокрация в процедурите на EUSF, следва да се спомене, че Комисията не действа по своя инициатива, а само при внасяне на официално заявление от държава членка, което отнема време. След внасянето на всяко заявление следва дълга процедура с участието на Комисията, ЕП и Съвета за одобрение на бюджет и представяне на окончателен принос от държавата заявител за обосноваване на искането за финансова помощ.

2.6 Комисията заключава, че „ефектът от всичко посочено се натрупва, така че в много случаи безвъзмездните средства могат да бъдат платени едва 9 до 12 месеца след бедствието, а понякога и по-късно“ ⁽³⁾.

2.7 Продължаващите скептицизъм и противопоставяне се дължат на страха от отражението върху бюджета. „Субсидиарността“ остава основен принцип в случай на „бедствие“. Противопоставянето на голямото мнозинство от държавите членки на каквито и да било значителни промени в правното основание и функционирането на фонд „Солидарност“ беше затвърдено отново през 2010 г.

2.8 Комисията трябва да бъде похвалена за усилията ѝ да продължи действието на EUSF, тъй като оценката показва, че той е постигнал големи успехи в случаите на намеса. От друга страна, отхвърлянето на заявления доведе до огорчение и следователно оказва неблагоприятно въздействие върху имиджа на ЕС.

2.9 При настоящите условия в политическия дебат едва ли ще бъде оставено твърде много пространство за онези, които се опитват да разширят подкрепата от EUSF, така че тя да обхване нови категории „бедствия“, или за онези, които желаят да изменят праговете или да смекчат критериите по отношение на регионалните бедствия.

⁽²⁾ Становище на ЕИСК относно „Предложение за регламент на Европейския съвет и на Съвета относно създаването на Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“, ОВ С 28/14, 3.2.2006 г., стр. 69.

⁽³⁾ COM(2011) 613 final, параграф 2.3., последен абзац.

3. Бележки на ЕИСК по предложенията на Комисията

3.1 ЕИСК споделя мнението, че при настоящите обстоятелства всяка промяна на EUSF трябва да бъде ограничена до изясняване и по-добра оперативна съвместимост на регламента от 2002 г. Уточненията по отношение на функционирането на фонда следва определено да бъдат насочени към подобряване на неговото видимо присъствие.

3.2 Както посочва Комисията, едно по-прецизно определение, че помощ от фонда е възможна само в случай на природно бедствие, може да помогне за изключване на нежеланите правни трудности. Това би съответствало на критиките на много държави членки и би намалило ненужното разочарование на засегнатите държави членки.

3.3 ЕИСК споделя мнението, че ограничаването до природни бедствия няма да изключи „каскадните ефекти“ от подобни бедствия, например върху промишлените растения или върху здравето и болничните съоръжения. Въпреки че по правило в подобни случаи са засегнати не само публични услуги, но и частни дейности, съществува силен аргумент в подкрепа на тяхното включване, когато са част от регионална обществена рамка, например по отношение на заетостта.

3.4 Опитът показва наличието на значителни проблеми по отношение на тълкуването на определени последици, възникващи в резултат от „изключително регионално бедствие“. ЕИСК е съгласен с предложението на Комисията критериите за регионалните бедствия да се поставят на проста и обективна основа, което би било сравнимо с определението за „големи бедствия“. Както се вижда от симулацията на Комисията, крайният резултат би бил повече или по-малко идентичен с ефекта от настоящото определение. Въпреки това някои заявления не биха били подадени, тъй като очевидно не биха били допустими за помощ по EUSF.

3.5 Комисията правилно критикува забавянето във времето за осигуряване на безвъзмездните помощи. ЕИСК е напълно съгласен с това (вж. параграф 2.6 по-горе). Комитетът счита, че трябва да бъдат положени максимални усилия за ускоряване на процедурите и за подобряване по този начин на реакцията и видимостта на EUSF.

3.6 В това отношение ЕИСК е съгласен с предложението на Комисията за въвеждане в регламента на възможност за авансови плащания, които да бъдат възстановявани, в случай че определено заявление не бъде прието в съответствие с правилата.

3.7 ЕИСК е напълно съгласен с Комисията, че процедурите могат и следва да бъдат съкратени и опростени, където това е възможно. Съществуват големи възможности за сливане на решенията в рамките на Комисията (общо четири при сегашната система), както и в рамките на държавите членки (понастоящем две). Както правилно посочва Комисията, сравнително прости корекции на процедурите могат да доведат до голяма икономия на време.

3.8 Целесъобразно и твърде желателно е предложението на Комисията за засилване и прецизиране в регламента на разпоредбата, че държава членка бенефициер следва подробно да уточни как ще предотвратява бъдещи бедствия чрез прилагане на законодателството на ЕС относно оценката, управлението и предотвратяването на бедствия, въз основа на извлечените поуки и на ангажимент за прилагане на мерки във връзка с изменението на климата.

3.9 Комисията изрично споменава член 222 от ДФЕС, т.е. разпоредбата, че ЕС и държавите членки трябва да действат съвместно в дух на солидарност в случай на терористично нападение или на природно или причинено от човека бедствие. Може да се добави, че в членове 4 и 174 от ДФЕС

за първи път се въвежда „териториалното сближаване“ като обект на „споделена отговорност“ между ЕС и държавите членки. „Териториалното сближаване“ следва да се насърчава от ЕС в регионите, страдащи от постоянни природни неблагоприятни условия.

3.10 Тези разпоредби отразяват не само споделени отговорности между всички участници в ЕС, но и насочват към чувство за обща съдба. Предвид реакцията на Съвета на последователните предложения на Комисията и бележките на останалите страни, участващи в консултацията, става ясно, че държавите членки проявяват по-малко желание да действат в дух на обща съдба. Това от своя страна обяснява поставянето на акцента върху „субсидиарността“.

Брюксел, 28 март 2012 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON
